

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДМІННОСТІ НУШ ТА «СТАРОЇ» ШКОЛИ

*Анастасія Бригадир,
здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література)»
Надія Сеньовська,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти*

Нова українська школа [2] – це ключова сучасна реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета – створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті. За задумом, НУШ – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами. Водночас батькам теж подобається відвідувати цю школу, адже тут панують співпраця та взаєморозуміння. Новий зміст освіти вимагає й іншого підходу. «Метою базової середньої освіти є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу» [1].

Під час проходження педагогічної практики у 2024–2025 навчальному році (з 02.09 по 25.10) у Тернопільській загальноосвітній школі І–ІІІ ступенів № 14 імені Богдана Лепкого в 6-Д класі особлива увага була звернена на **відмінності** «нової» та «старої» української школи. Їх можна класифікувати за певними ознаками:

1. *Технічні.* Зараз у кожному класі є мультимедійна дошка, яку вчителі активно використовують. Адже класи в НУШ мають бути максимально сучасними та обладнаними. Щоб втримати увагу учнів доводилося кожен урок вигадувати різні ігрові логічні завдання. Ребуси, анаграми, вікторини – усе це було використано з метою унаочнення і кращого запам'ятовування матеріалу. В «старій» школі крейда та дошка – найкращий помічник учителя, але майже жоден учень не хотів йти щось писати. Зараз діти, навпаки, залюбки ідуть до дошки.

2. *Комунікативні.* На уроках НУШ акцент робиться на практичному застосуванні мови в реальному житті. Учні активно виражають власні думки і не

боятися сказати щось не так, самі ж вступають в різні обговорення, дискусії. В «старій» школі традиційним для багатьох здобувачів освіти було механічне відтворення матеріалу з підручника, тому що страшно дати неправильну відповідь.

3. *Оцінювально-критичні.* НУШ запроваджує нові форми оцінювання, які орієнтовані на розвиток, а не на критику. Це означає, що учні більше зосереджуються на своїх досягненнях та покращеннях навичок, а не на страху про те, що вони отримують погану оцінку.

4. *Дитиноцентричні.* Як відомо, один принцип нової української школи – дитиноцентризм. На уроках не просто приділити увагу кожному здобувачеві освіти, але це правильна позиція. Це потрібно для того, щоб розвивати творчі здібності, критичне мислення та соціальні навички дітей. Коли учні максимально залучені, коли вони самі охоче підіймають руки, щоб зробити те чи інше завдання, це неймовірно мотивує вчителя. В «старій» же школі була орієнтація на середнього школяра, або на найкращих з-поміж інших. Одні училися, а інші – не заважали. Зараз знання кожного важливі. Не у всіх однаково виходить, але завдання педагога – допомогти, а не присоромити.

5. *Відмінності самостійної роботи.* В НУШ учні не отримують домашніх завдань. Вони виконують їх на уроках. Педагоги пояснюють, що це робиться для того, аби діти не списували з Інтернету, а думали самі. В «старій» школі завжди давали домашні завдання і часто вони були досить складними й об'ємними. НУШ передбачає мінімум роботи вдома, що дає учням можливість відпочити. Водночас, встигнути в 45 хвилин все «втиснути» було дуже непросто для вчителя, особливо – початківця. На занятті навантаження на школярів чимале, але інтерактивні вправи полегшують цей процес.

Окрім загальних відмінностей, є специфічні, *предметні*. В НУШ передбачено інтегрований курс української та зарубіжної літератури. Після опитування учнів (які твори вони пригадують з 5 класу) виявилось, що така інтеграція негативно вплинула на вивчення української літератури (звучали переважно світові класики). Крім того, об'єднання великої кількості текстів, які треба прочитати для засвоєння матеріалу, призводить до перевантаження школярів. Вони можуть відчувати труднощі з опануванням великого обсягу інформації за обмежений час, що ускладнює глибоке вивчення окремих авторів чи творів. Але в цьому курсі є і свої плюси. Інтеграція української та зарубіжної літератури дозволяє дітям порівнювати світові й національні літературні процеси. Так вони краще розуміють спільні мотиви, тему та проблематику творців різних культур. Загалом, інтегрований курс з української та зарубіжної літератури має великий потенціал для розвитку всебічного сприйняття учнями літератури, але потребує остаточної підготовки та зваженого підходу для

забезпечення балансу. У «старій» школі про інтеграцію і мови не було, тому українська та зарубіжна література сприймалися як дві окремі речі. Цей же курс показує, що поруч зі світовими класиками стоять і наші, не менш талановиті, письменники.

Загалом, практика в Новій українській школі – не лише частина фахової підготовки, але й джерело досвіду та натхнення. Сучасна середня освіта – не тільки передача знань, а й важлива частина виховання самостійної та відповідальної особистості.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти. *Міністерство освіти і науки України*. 2020. <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
2. Концепція «Нова українська школа». Офіційний документ Міністерства освіти і науки України. 2016. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>